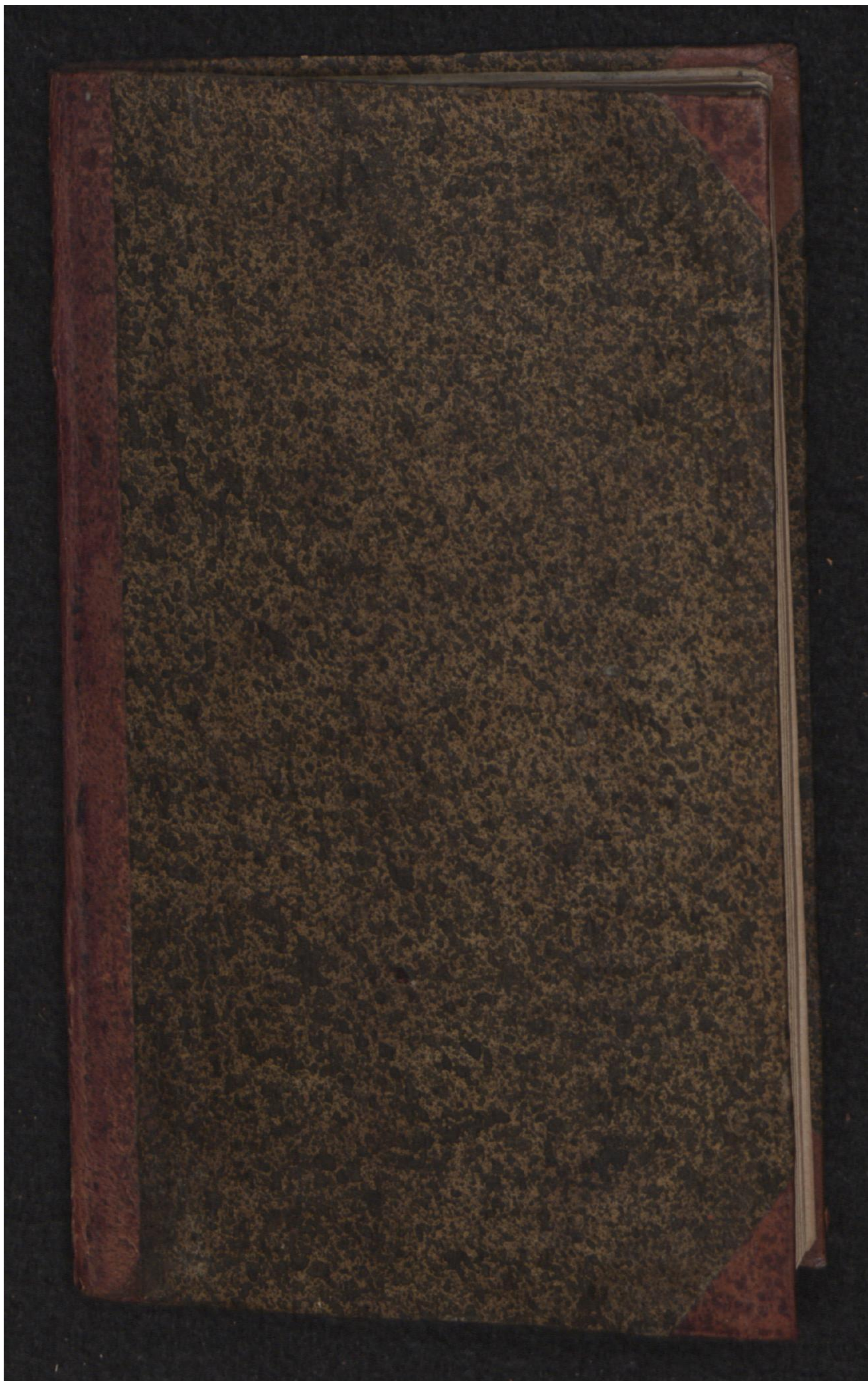

2: D: VIII: Sept: CIↃIↃCCLXXII. Rip:
7: E: 9. Jul. LXXII. Rip:

N° 1179.

Equidem plura transcribo, quam credo. Nam
nec affirmare sustineo, de quibus dubito
nec subducere, quo accepi.
Curt: L: IX.
Rip: d: 9. Jul: MDCCLXXII.

Non in fletibus, nec, in actibus, nostris, sed in adopta- 57 d
ti nostri allegatione confidamus, quae est fides
applicans sibi in vera poenitentia Christum
Mediatorem. Greg:
Rip: d: X Jul: MDCCLXXII.
57 d

Nemo aratorum coelum aspicit.
Sen. de Ægypt.
Rip: d. XI. Jul: 1772.

Salus publica suprema lex esto.

CONCIONES QVÆ IN TRIBVS DIEBVS,

Publicarum precationum, 25. 26. 27. Ianuarij, Ecclesiæ proponentur.

P. MATTH:

HAFNIÆ,
Impreßit Matthias Vinitor.
ANNO.
M. D. LXXXV.

AMBROSIVS
lib: de pœnit.

MVlti animi, dum congregantur vnanimes, fiunt magni, & multorum preces impoſsibile eſt contemni.

CON.

CONCIO PRIMÆ Diei.

Ieremiæ 5.

Ircuite per vicos Ierusalem, & videte quæso, considerate & quærite, in plateis eius, an possitis vnum aliquem inuenire, qui recta faciat, & veritatem quærat, & propitius ero illi. Ac vt maximè dicant, Viuit Dominus, tamen falsò iurāt. Domine oculi tui fidem respiciunt. Tu percutis eos, sed ipsi non sentiunt dolorem, afflígis eos, sed non emendantur, Duriores saxis sunt facies eorum, & nolunt conuerti.

EA eſt hodie, triſtiſsima rerum omnium facies, vt quocunq; oculos circumferamus, nihil appareat, quod non iratum Deum monſtret, eiuſdemq; iuſtiſsimas pœnas nobis minitetur. Nam vt cætera taceam, quis non fatebitur, ſæuiſsimam peſtem, quæ aliquot nunc annis, paſsim graſſatur, certiſsimum eſſe iræ Diuinæ indicium? Et tamen pleriq;, proh dolor, quaſi ſtertentes, vel nihil, vel parum admodũ, tanta tamq; diuturna calamitate mouentur, tantum abeſt, vt vera aliquis pœnitentia, ſeſe ad Deum conuertat, præſentesq; ac imminentes pœnas, ſeriò deprecari ſtudeat.

Rex autem noster clementissimus, quæ singularis eius est, cùm erga Deum pietas, tum erga subditos φιλοστοργία, verè agnoscit tam graues pœnas, ab irato Deo, nobis infligi, ideoq́; seriò ac piè cogitat, de ira Dei placanda, vt præsentia mala, clementer vel tollantur, vel mitigentur. Quod cùm nulla alia ratione fieri possit, quàm vt vera, non simulata pœnitentia, à Deo irato, ad Deum misericordem confugiamus, mandauit sereniss: eius Maiestas, hisce tribus diebus continuis, solenni ritu, in omnibus Ecclesijs, cùm in regno Danico, tum in Ducatibus, eius Maiest: subiectis, publicas preces fieri, vt coniunctis precibus, præsentes ac imminentes pœnas, seriò

deprecemur. Hoc tam pium, pyssimi Regis mandatum, cùm & nobis ipsis vtile sit, & ipsi Deo maximè gratum, qui, iuxta dulcissimam suam promissionem, etiam iureiurando confirmatam, Viuo ego &c. nulla re alia magis delectatur, q̃ hominis emendatione & salute, nemo, nisi planè impius, & tam priuatæ, quam publicæ salutis negligens, contempserit.

Agite igitur, excusso omni veterno, accusemus nostram securitatem, qui etiam in medijs periculis, non metuimus potentiam iustissimæ iræ Dei, imò ne cogitamus quidem. Agnoscamus optimi Regis erga nos, affectum verè paternum, qui suo nos exemplo, ad seriam pœnitentiam inuitat, & sepositis alijs

auoca-

auocamentis omnibus, frequentes triduum hoc conueniamus, nosq; exuscitemus, vt Deum, veluti manu facta, votis ac precibus nostris ambiamus orantes. Hæc vis Deo grata est, sicuti testatur exemplum Mosis orantis pro populo, Ex: 32.

Oro autem filium Dei, qui sedet ad dexteram Patris, interpellans pro nobis, excitet in nobis Spiritum illum gratiæ & precum, animosq; & corda nostra Spiritu suo S. gubernet, vt omni seposita hypocrisi, in vero Dei timore, solennibus hisce precationum diebus, frequentes conueniamus, faciatq; vt preces nostræ, quas in nomine eius fundimus, Deo gratæ & acceptæ, eiusq; Ecclesiæ & Scholis, Regi nostro clementissimo, illustrissimæ Regi-

næ, iuniori Principi, cæterisq; liberis Regijs, Regnis quoq; Ducatibus & Prouincijs, nobisq; ipsis & familijs nostris, vtiles & salutares esse poßint, Amen.

Nunc ad textum, quem suprà recitari audiuistis, accedamus, quē, docendi causa, in tres partes diuidamus.

1. In prima parte, recitatur primùm, tristißima querela, qua Propheta ostendit omnes homines reos esse peccati: Deinde dulcißima promißio, quòd Deus, vel ob vnum aliquem pium, toti multitudini sæpiùs parcat.

2. In secunda parte taxat eorum hypocrisin, & simulatam sanctimoniam.

3. In

3. In tertia parte, grauiter conqueritur de nimia Iudæorum obstinatione, qui nullis plagis diuinis emendantur.

DE PRIMA Parte.

EA est omnium φιλαυτία, vt se, tanquam iustos, Peccatorum numero eximant, Verùm Propheta, hac tam graui querela, omnes homines, absq; vlla exceptione, peccati reos arguit. Sunt autem singula verba, diligenter ponderanda Circuite, inquit, per vicos Ierusalem, q: d: perlustrate non vnum vicum aut alterum, sed omnes totius Ciuitatis vicos, domos, angulos, idq; non oscitanter, sed quanta potestis dili-

gentia, Id enim indicant verba se-
quentia: Videte quæso, considerate
& quærite. Sed quid quæso tanta
diligentia quærendum? An pos-
sint vnum aliquem inuenire, qui recta
faciat, & veritatem quærat. Hæc qui-
dem grauis admodum, & tristis est
querela de nimia Iudæorum malitia,
Sed agite, instituatur similis inqui-
sitio, etiam in nostris plateis, qua-
les quæso hodie inueniantur homi-
nes? ἄθεοι pleriq́, blasphemi, ἄστοργοι,
homicidæ, scortatores, adulteri, fu-
res, vsurarij, impostores, pauperum
oppressores, dolos ac fraudes concin-
nantes, potatores, commessatores,
aleatores. Hæc tam atrocia scele-
ra, quibus Deus ipse, grauissimas
pœnas denunciat, quis non videt,
vsq́ adeò apud omnes omnium ordi-

num

num homines inualuisse, vt etiam pro virtutibus, à plerisq; habeantur? Nos interim, ex hac tam graui Prophetæ querela, discamus in nos ipsos descendere, & in suum quisq; sinum, quod dici solet, manum mittamus, vt sordes nostras aspicientes, nequaquam Peccatorum nos numero eximamus, sed agnoscamus iustè nos, vt alios õnes, peccati reos accusari, quemadmodum aperta Scripturæ testimonia demonstrant: Ps: 15. 53. Eccl: 7. Rom: 3. & sua quemq; conscientia firmiter conuincit, vt discamus nos humiliare, coram iustissimo Dei tribunali, verisq; cordis nostri gemitibus, cum Dauide precari: Domine ne intres in iudicium cum Seruo tuo, &c. Ps: 143.

Deinde addit Propheta dulcissimam

ſimam promiſsionem, quòd Deus, etiam propter vnum aliquem pium, toti multitudini parcere velit. Sicut enim, propter paucorum petulantiam, ſæpe delentur totæ gentes & ciuitates, vt propter ſtupratam Leuitæ coniugem, ferè tota tribus Beniamin deletur: Ita Deus, propter vnum & alterum pium, parcit magnæ multitudini, quemadmodũ hîc, vnius cauſa, ſe vrbis totius miſerturum eſſe pollicetur, & teſtatum facit, pulcherrimo iſto colloquio, cum Abrahamo, quod recitatur Gen: 18.

Illud iuſtitiæ, hoc miſericordiæ
Diuinæ, acceptum eſt ferendum.

DE

DE SECVNDA Parte.

Est & hoc vicium, natura omnibus ingenitum, vt externa quadam, & fucata specie sanctitatis, Deo placere studeant. Verùm Propheta, huiusmodi hypocrisin grauiter taxat, ostendens Deum non falli huiusmodi fucis, qui non, vt homo, ea tantùm videt, quæ apparent, sed cor ipsum intuetur, 1. Reg: 16. neq; spectat ad externam laruam operum, sed ad internam, et solidam cordis fidem. Tales hypocritas Christus ipse repræhendit, Matth: 15. Populus hic, inquiens, labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me. Et Deus, pluribus in locis, per Prophetas, detestatur hanc hypocrisin,

pocrisin,

pocrisin. Ps: 50. Esa: 1. &c. Nihil igitur est, quòd statuamus nos Deo placere, etiamsi ad eius mandatum, per nomen eius iurando, videamur illũ, Deum nostrum agnoscere, qui solus fons est & author vitæ, nisi etiam in corde adsit vera & viua fides, in quam oculi Dei respiciunt. Sed de hac doctrina, rursum dicetur in secunda concione.

DE TERTIA Parte.

Est et hæc grauis admodum querela, qua Propheta detestandam peruicaciam Iudæis exprobrat, qui nullis, vel minis, vel pœnis Diuinis emendantur, imò magis obdurantur. Hæc querela, etiam de nostra

stræ ætatis hominibus, meritò vsurpabitur. Quotusquisq; enim nostrum est, qui diuinis vel comminationibus, vel plagis admonitus, seriò de vitæ suæ emendatione cogitet? Percutit quidem nos Deus, sed nullum sentimus dolorem: Affligit nos, sed pauci admodum, proh dolor, emendamur, vsq; adeò facies nostræ obduruerunt, vt iam vel saxis duriores sint, nec vlla ampliùs spes sit secuturæ emendationis.

Vidimus proximis superioribus annis, idq; breui temporis spacio, duos horribiles cometas, iustißimæ iræ diuinæ, quod euentus docuit, nuncios. Sed cui quæso, hi tam horrendi aspectus, metum aliquem iræ Dei incusserunt? Sustinuimus iam antea bellum illud Sueticum,

cum, difficile ac diuturnum: Experti ſumus rerum omnium caritatem: Conflictati ſumus iam multis annis, cum ſæuiſsima peſtilentia, quæ nec dum deſijt. Hócne eſt percuti & affligi à Deo? Sed quotuſquiſq; eſt, qui tantis calamitatibus emendatus, de vita & moribus in melius mutandis, ſeriò cogitat?

Deus quidem, tanquam benignißimus Pater, oſtendit nobis manifeſtißima iræ ſuæ ſigna, non ſolùm minitantia, ſed etiam punientia, vt nos ad vitæ emendationem inuitet: Verùm nos, malùm, ſpreta & contempta, omni paterna admonitione & caſtigatione, cæca quaſi impetu, in quæuis flagitia ferimur, & peccata peccatis furenter cumu-

cumulamus, quæ grauiores adhuc pœnæ, ac finalis tandem interitus, breui sequetur, nisi maturè resipiscamus.

Sed vnde, quæso, est tanta hominum duricies, & in peccatis obfirmatio? Hæc proficiscitur non solùm ex naturæ nostræ vitiositate, quæ fomes est omnium malorum, verùm etiam ex ipso Diabolo, qui nullam circumueniendi nos occasionem prætermittit, 1. Pet: 5. quiq́, vt est mille artifex, singulari astutia peccatum extenuat, & fucato colore sic pingit, ne peccatum esse appareat, quemadmodum tristißimum primorum nostrorum parentum exemplum testatur. Verùm ne hoc fuco fallamur, cogitemus eiusdem latentem fraudem, qui

detracto colore, ita peccati atrocitatem exaggerat, vt miserum peccatorem, in desperationem & æternum exitium præcipitet, sicuti Caini, Iudæ, aliorumq́ tristißimus exitus satis ostendit.

Deinde hæc obstinatio, non parum confirmatur licentia, & impunitate peccandi. Vbi enim cessat Magistratus, nec facit suum officium, in ijs puniendis, qui scelerate viuunt, ianuam licentiæ alijs aperit. Verùm ne propter hanc impunitatem perseueremus in peccatis, cogitemus nos alium, & quidem superiorem, habere Magistratum in cœlis, qui iustum aliquando exercebit iudicium, aduersus omnes sceleratos, etiamsi hic Magistratus ad eorum

scelera,

ſcelera, non ſine ſuo, & aliorum magno malo, conniueat.

Huc accedit longanimitas Dei, quâ nos ad peccandi licentiam, ſceleratè abutimur, quemadmodum Eccleſiaſtes grauiter conqueritur, cap: 8. Quia non profertur citò, contra malos ſententia, abſq; timore vllo, filij hominum perpetrant mala. Verùm, ne in noſtram perniciem, abutamur Dei longanimitate, cogitemus eâ nos ad pœnitentiam vocari, quemadmodum perſpicuè docet Paulus, Rom: 2. Huc facit pulcherrimum illud dictum Auguſtini: Quando habemus tempus miſericordiæ, non nobis blandiamur, nõ dicamus: Semper parcit Deus, Ecce, feci heri, & pepercit: facio & hodie, & parcit Deus, faciam et cras,

& parcet Deus. Attendis ad misericordiam, et non times iudicium: Si vis cantare misericordiā, et iudiciū intellige: quia ideo parcit, vt corrigas, nō vt in malignitate permaneas.

Agnoscamus igitur etiam nos peccata nostra, quæ & multa sunt & magna: nec simus ἀπηλγηκότες, sed agnoscamus iram Dei aduersus peccatum: neq; contemnamus pœnas, quibus propter pccata nostra affligimur, sed accusemus nostram duriciem, & demissa fronte, accedamus ad Deum, eumq́; veris cordis gemitibus oremus, corda nostra, plusquàm ferrea et saxea, emolliat, vt omnibus vitijs, prauisq́; concupiscentijs iugulatis, nouitati vitæ perpetuò studeamus, de qua sequente concione, Deo volente, dicetur pluribus.

CON-

CONCIO SECVNDÆ Diei.

Ierem: 7.

HÆc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Emendate vitam & mores vestros, & habitabo vobiscum in loco isto. Nolite spem collocare in verbis mendacij, dicentes: Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini. Sed emendate vestram vitam et vestros mores, & iustitiam inter vos exercete, nec iniuriam facite peregrino, pupillo & viduæ, & sanguinem innocentem non effundite in isto loco, & post Deos alienos non ambulate, magno vestro malo, quod si facietis, habitabo vobiscum in omnem æternitatem in loco isto.

ENARRATIO.

DIctum est heri, de communi omnium nostrum miseria, qui, sine ulla exceptione, necesse habemus, nos peccati reos, coram Deo agnoscere, neq; quicquam probari Deo, quantumuis hominibus sanctum ac religiosum videatur, quod non ex vera fide proficiscitur: Sed homines, fascinatos hac falsa opinione iustitiæ, ita tandem obdurari, vt nec agnoscant iram Dei aduersus peccatum, nec pœnis vllis emendentur. Nunc commodè proponitur altera hæc concio, ex eodem Propheta desumpta, in qua conatur Iudæos excitare, vt promißiones & comminationes Propheticas,

non aliter habeant, atq; ab ipso Deo profectas, vt territi metu pœnarum, vitæ emendationi studeant, quod si facient, promittit Deum perpetuò ipsis propitium futurum.

Tres igitur potissimùm doctrinas hinc desumamus.

1. *Quanta meritò, apud omnes pios, esse debeat verbi vocalis authoritas.*
2. *Vanam esse & stultam, omnem nostram de Deo gloriationem, nisi adsit seria vitæ morumq; emendatio.*
3. *Deum verè pœnitentibus, diuina sua præsentia, perpetuò adfuturum.*

Agna est multorum hominum profanitas, qui verbum Dei, non pluris faciant, quàm anilem aliquam fabulam, quemadmodũ blasphemus quidam Cardinalis, dixisse fertur: Quantum profuit nobis fabula de Christo: ideoq́ nullis vel promißionibus, vel comminationibus Diuinis, ad vitæ emendationem mouentur; sed rident & contemnũt omnes sanas admonitiones, tanquam inania hominum terriculamenta, & furenter nouis se sceleribus quotidie polluunt. Verùm Propheta, hanc falsam opinionem refellit, dum ait: Hæc dicit DOMINVS exercituum, Deus Israel.

rael. *Nam hac loquendi formula, & id genus alijs, DOMINUS, vel, Os DOMINI locutum est, quæ sanctis Dei Prophetis familiares sunt, persuadere vult auditoribus, doctrinam quam profert, non in suo cerebro natam, sed veluti ex ore Dei exceptam esse. Quare nemo contemnat verbum, propter vilitatem docentis, qui est minister Christi, & præco Dei, pro quo legatione fungitur: Imò non aliter audiendus est minister verbi, in Ecclesia docens, quàm si Christus ipse, è suggestu concionaretur, quemadmodum Christus inquit, Luc.: 10. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.*

Audis dulcißimas Euangelij promißiones, eas firma fide, sine vl-

la dubitatione, tibi applica, quia non hominis, ſed Dei ſunt promiſsiones, qui verax eſt, & promiſſa fideliter præſtat. Audis horribiles Legis comminationes, agnoſce delicta tua, & maturè reſipiſce, quia non hominis ſunt comminationes, ſed Dei, qui pro ſua iuſtitia, ſeueriſsimè in omnes impœnitentes animaduertit. Nam etſi tardior interdum ad vindictam, Diuina ſit prouidentia, tamen tarditatem grauitate pœnæ compenſat, quemadmodum triſtiſſima exempla, vniuerſalis diluuij, deletæ Sodomæ, & alia multa confirmant.

DE SECVNDA Doctrina.

Seria

SEria est & grauis exhortatio ad veram pœnitentiam, quæ vt Deo grata sit, & homini salutaris, duo potißimùm in ea Propheta requirit.

PRIUS est, vt à vera pœnitentia, omnis absit hypocrisis. Eâ enim ita fascinantur hominũ mentes, vt neq; agnoscant iram Dei aduersus peccatum, neq; pœnas vllas metuant, sed qualibuscunq; folijs fici, peccatorum sordes tegere, seq; externa quadam vitæ sanctimonia, iustos coram Deo ostentare studeant. Sed Propheta grauiter hîc monet, ne vana ista persuasione, se ipsi decipiant, neq; foueant inanes spes, confidentes sibi in verbis mendacij, dicentes: Templum Domini,

mini, Templum Domini, Templum Domini. *Sic enim persuasi erant miseri Iudæi à Pseudoprophetis, vt omnino confirmati essent, Deum nullo vnquam tempore, ciuitatem deleturum, propter templum illud magnificentissimum, cui coniunctæ erant promissiones Dei, ideoq́; de templo, tanquam certissimo & infallibili promissionum Diuinarum testimonio, superbè gloriabantur, spretis et contemptis, omnibus Prophetæ comminationibus, quibus & ciuitatis euersionem, et tristissimum populi exilium Babylonicum prædixit. Verùm cùm manerent impœnitentes, Deus neq; templo, licet splendidissimo, neq; vrbi, propter templum pepercit, sicuti tristissimus euentus docuit.*

Et

Et quid, quæso, aliud apud nos fit hodie, in tanta Euangelij luce? Gloriamur de vera religione, de puro & incorrupto verbo Dei, de Euangelio, de fide, quam plenis buccis iactamus: His ita nobis placemus, quasi in sinum Abrahæ collocati, extra omnem fortunæ aleam positi essemus, Ideo securi contemnimus omnes comminationes & pœnas Diuinas.

Accedimus ad templum, audimus sacras conciones, sed animo plerunq; alibi peregrinante, vtimur, imò veriùs abutimur, sacrosancta Domini cœna, ad quam accedimus, absq; vllo vero cordis motu, tantùm vt sit veluti externum tegumentum, vitiorum intus latentium: Celebramus dies precationum,

& vix

& vix triduum Curios simulamus, toto deinceps anno Bacchanalia viuentes, potando, ludendo, scortando, & innumera alia vitia, liberè et impunè, sine vllo iræ aut vindictæ Diuinæ metu sectando. Interim confidenter statuimus, nos Deum habere propitium, qui conseruabit Ecclesiam suam & veram religionem, nec sinet Regnum hoc florentißimum, quod tantis donis, præ alijs multis ornauit, aliquando euerti: Sed longè fallimur, nisi enim maturè resipiscamus, idem, absq; omni dubio, nobis eueniet, quod obfirmatis Iudæis, Deus enim auferet à nobis verbum suum: Sequetur tristißima ruina Ecclesiarum & Scholarum: Dißipabuntur familiæ, & expectanda nobis erit, totius Regni extrema

extrema calamitas, donec tandem Turcica et Mahometica feritate & barbarie, omnia inuoluantur.

ALTERVM, quod in vera pœnitentia Propheta requirit, est vitæ & morum emendatio. Emendate, inquit, vestram vitam, & vestros mores. Deus enim non fallitur vlla hypocrisi, neq; delectatur fide ista, quæ tantùm hæret in extremitate labiorum sed viuam requirit fidem, quæ studium nouitatis vitæ, veluti indiuiduum comitem, sibi adiunctum habet. Hortatur igitur hîc Propheta, vt seposita omni hypocrisi, & falsa iustitiæ persuasione, vitam & mores suos emendent, quod vt altiùs eorum animis infigatur, quod in genere dixit, speciatim recenset.

1. *PRIMVM est, quod in vitæ emendatione requirit, nimirum vt iustè inter se agant, nemo alterum perfidè circumueniat, sint contractus honesti ac liciti, à quibus omnis dolus & fraus longè abesse debet. Hanc iustitiam Christus breui regula complexus est, Matth: 7. Omnia quæcunque vultis vt homines faciant vobis, eadem facite illis.*

Qualis autem nunc paßim exerceatur iustitia, nimis, proh dolor, notum est. Opprimuntur multis in locis, miseri subditi iniusta vi & tyrannide, Onerantur exactionibus & grauaminibus inconsuetis, & penè intolerabilibus. Exercentur iniustæ & prohibitæ vsuræ, &

ne quis vsuræ nomine, malè audiat, quod per se odiosum est, excogitantur mille modi, quibus sub specie iustitiæ, iniustissimæ vsuræ exercētur. Emit miser aliquis rusticus pondo frumenti, sed ea conditione, vt sequenti anno duplum restituat. Fertur alicubi mutuo dari centum daleros, sed reddi syngrapham, de centum viginti mutuo acceptis, quadriennio exacto soluendis, sed hoc quid aliud est, quàm velle Deo fucum facere?

2. Nec iniuriam facite peregrino, pupillo & viduæ.

ALTERVM est, quod in vitæ emendatione requiritur, subuenire peregrinis, pupillis & viduis. Sunt enim hi potissimùm in-

iuriæ expositi. Et sæpe repetitur hoc mandatum, in Mose & Prophetis, addita etiam grauißima comminatione, veluti Ex: 22, Aduenam non contristabis, neq; affliges eum, viduæ & pupillo non nocebitis: Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, et ego audiam clamorem eorum, et indignabitur furor meus, percutiamq; vos gladio, & erunt vxores vestræ viduæ, & filij vestri pupilli. Hæc comminatio, cùm alios omnes, tum verò orphanorum & viduarum tutores maximè mouebit, vt seriò cogitent, iniurias quibus ipsi afficiuntur, pertinere ad Deum iudicem & vindicem, sicuti dicitur Deut: 10. Deus facit iudicium pupillo & viduæ, amat peregrinum, &c. Et Ps: 146. Dominus

minus

minus custodit aduenas, pupillum & viduas suscipiet.

3. Et sanguinem innocentem non effundite in isto loco.

TERTIVM est, quod in vitæ emendatione requiritur, vt abstineant ab iniustis cædibus. Verùm quanti nunc fiat à nonnullis, humani sanguinis effusio, etiam nulla prorsus cogente necessitate, testantur tristissima & quotidiana ferè homicidia. Quid? quòd ea appareat effrenis multorum petulantia, vt non pluris faciant hominem occidere, quàm canem. Interim tamen videat pius Magistratus, ne fuco aliquo iustæ tutelæ deceptus, ad iniusta homicidia conniueat, suaq; facilitate, alijs peccandi fenestram

aperiat, & se ipse commissi sceleris participem reddat.

4. Et post Deos alienos non ambulate,

QVARTVM est, in quo vitæ emendatio consistit, vt relicta omni idololatria, vni Deo adhæreant. Hoc peccatum, licet pauci nostrum agnoscant, tamen metuendum est, ne permulti eius rei inueniantur. Quotumquemq; enim inuenias, qui vera fide sic Deo adhæreat, vt non maiorem spem & fiduciam, in opibus, diuitijs, multitudine & potentia amicorum, & alijs præsidijs humanis, licet ficulneis, quàm in vno vero Deo collocet? Num omnes, qui Euangelici haberi volunt, ab omni prorsus idololatria sunt alieni? Non certè videntur,

præser-

præsertim cùm etiam hodie alicubi inueniri dicantur, quos non pudet palàm in templis, suas habere imagines, quas sericis vestibus ornant, & ijs candelas accendunt. Et quem quæso Deum colunt, qui veneficijs & malis artibus cupiunt ditescere? Sed longum foret, singula enumerare, quibus Deum negamus, licet ore eum fateamur. Descendat autem in se quisq;, & animaduertens aut hæc, aut alia vitia, cum voluntate & lege Dei pugnantia, non perseueret in delictis contra conscientiam, quod sine magno eius malo, fieri nullo modo potest, sed maturè resipiscat, emendando vitam & mores suos, neq; quicquam de Diuina misericordia, fauore et beneuolentia dubitet, sed certa & indubitata fi-

de, Deum ſibi propitium futurum ſtatuat, quemadmodum tertia doctrina, quæ ſequitur, perſpicuè oſtendit.

DE TERTIA Doctrina.

HÆc eſt inſignis et præcipua doctrina, continens dulciſsimam promiſsionem, de præſentia Diuina, quam etiam nobis firma fide applicemus, certò ſtatuentes, Deum nequaquam velle nos, propter commiſſa peccata abijcere, ſed seriò pœnitentes, vitamq́ & mores emendantes, in gratiam recipere, & ita quidem, vt dignetur nobiſcum habitare, neq; hoc ad breue aliquod tempus, ſed in perpetuum, ita vt nullo vnquã tempore nos deſerat. Similes

les promiſsiones extant in Moſe, Leuit: 26. Ego domicilium meum inter vos collocabo, & anima mea non reijciet vos, Ego ambulabo inter vos, &c. Num: 25. Ego ſum Dominus omnipotens, habitans inter filios Iſraël. Et repetuntur hæ promiſsiones à Chriſto, Lu: 14. Si quis me diligit, &c. Et à Paulo, 2. Cor: 6. Vos enim eſtis templum Dei viui, &c.

Aſpicientes igitur fœditatem noſtram, & ſordes, quibus multis ac varijs modis nos polluimus, non quæramus folia fici, quibus ſordes noſtras tegamus, ſed eas potiùs coram Deo detegamus, accuſantes noſtrum ſtuporem, qui ſine vllo ſenſu iræ Dei aut metu pœnarum, peccatis ſecurè indulgemus: Neq; ta-

men desperemus, propter peccatorum vel multitudinem vel magnitudinem, sed renunciantes omnibus vitijs & prauis concupiscentijs, vitamq; & mores nostros emendantes, vero non simulato cordis dolore, ad Deum accedamus, nec quicquam de paterno eius fauore dubitemus, sed freti dulcißima hac promißione, quæ propter maiorem certitudinem, bis in hac tam breui concione repetitur, certa & indubitata fide statuamus, nos eum perpetuò præsentem habituros cohabitatorem, in cuius sinum, cor nostrum tutò effundere licebit, nihil dubitantes, quin preces nostras, quas in nomine Filij, coram eo fundimus, clementer sit exauditurus.

CON-

CONCIO TERTIÆ Diei.

1. Timoth: 2.

Dhortor igitur primum omnium, fieri deprecationes, petitiones, intercesſiones, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in eminentia ſunt, vt quietam & tranquillam vitam degamus, in omni pietate & honeſtate. Hoc enim bonum & acceptum eſt coram Deo ſeruatore noſtro, qui vult Omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis peruenire.

ENARRATIO.

AVdiuimus hactenus ex duabus, ijsdemq́ grauißimis Prophetæ concionibus: ex priore quidem, neminem eſſe, qui Peccatorum numero, ſeſe eximere poßit, ſed omnes peccati reos eſſe, adeò vt neceſſe ſit, vnumquemq́ in conſpectu Dei, ſe peccati reum agnoſcere, qui ſub externa & fucata ſpecie pietatis, perfricta quaſi fronte, et abſq́ vllo, vel ſenſu vel metu, iræ & vindictæ Diuinæ, multiplicibus ſceleribus, ſe miſerè polluerit: Ex poſteriore verò, Deum, que eius eſt φιλανθρωπία, nullius delectari interitu, ſed cùm diues ſit in miſericordia, Omnes ad vitæ morumq́ emendationem inuitare, addita grauißima ſi-

ma ſi-

ma ſimul comminatione, & dulciſſima promiſſione. Contumacibus enim & impœnitentibus, perſeuerantibus in atrocibus delictis, iuſtas pœnas denunciat: Alijs verò, ſeriò pœnitentibus, vitamq́; & mores ſuos emendantibus, propitium ſe futurum pollicetur, & ita quidem, vt perpetuò præſentem eum ſibi cohabitatorem habituri ſint. Non debent igitur præterita peccata, quantumuis magna & enormia, nos à Deo arcere, ſed in vero Dei timore, nouitati vitæ ſtudeamus, nec quicquam dubitemus, de præſentia Dei, quin potiùs ſtatuamus, eum verè præſentem nobis adeſſe, noſtraſq́; preces, quas veris cordis gemitibus, veraq́; fide ad eum fundimus, benignè exaudire, Quare nunc commodè

Ecclesiæ proponitur hæc Apostoli concio, de Oratione, in qua primùm, quatuor distinctas precationum formas recitat. Deinde ostendit pro quibus orandum sit, additis simul grauißimis rationibus, cur Magistratus potißimùm, aßiduis piorum precibus, Deo commendari debeat. Postremo loco, addit insignem doctrinam, de gratia Dei, quòd ea sit vniuersalis, & ad omnes credentes pertineat. Sed quia hæ doctrinæ, proximis superioribus annis, aliquo modo sunt explicatæ, non iudicaui opus esse, eadem nunc repetere.

Moueat autem nos, quæ multis in locis, tristißima est calamitas, vbi non solùm bellis & insidijs omnia turbantur, verùm etiam quorundam

rundam

rundam inutilibus contentionibus et certaminibus, maxima ſeminatur diſcordia, qua pax & tranquillitas Eccleſiarum & Scholarum, non ſine ſummo piorum omnium dolore, & magno veræ Religionis impedimento, miſerè turbatur. Ac ſeriò oremus Deum, Eccleſiam ſuam in hiſce Regnis & Ducatibus, in hoc tam fœlici, & tranquillo ſtatu, clementer conſeruet: vniat animos docentium & diſcentium in Eccleſijs & Scholis, vt veræ pietatis & concordiæ amantes, vnum ſint in eo, vnum velint, vnum faciant.

Conſeruet Regem noſtrum clementißimum, verum Ecllesiæ nutricium, vt in vero Dei timore, & ſubditorum amore, piè & ſapienter omnia

omnia administret, ne vnquam, arte aliqua circumuentus, à vero pietatis & iustitiæ tramite deflectat, sed vt Diuino præsidio, ab omnibus Diaboli et organorum eius insidijs, clementer liberatus, ita totam suam gubernationem instituat, vt Deo grata, Ecclesiæ & Scholis, Regnis & Ducatibus, eiusq; Maiestati, ac toti Regiæ posteritati, vtilis sit & salutaris.

Conseruet illustrissimam Reginam, summæq; spei & indolis, iuniorem Principem, Cæterosq; liberos Regios, Prudentissimum Regni Senatum, omnesq; Regis Consiliarios, florentissimam Nobilitatem, Subditos, deniq; nos Omnes, vt sæuissima hac peste, alijsq; certissimis & infallibilibus iræ Diuinæ

signis

ſignis commonefacti, exuſcitemus nos, ne bonitate & longanimitate Dei, ad impiam ſecuritatem, & quorumcunq; ſcelerum impunitatem confirmandam, non ſine noſtro magno malo, ſceleratè abutamur: Sed vitam noſtram & mores noſtros emendemus, Deumq; ardenter, & veris cordis gemitibus oremus, ne tanta, tamq; inæſtimabilia dona ſua, quibus hæc Regna, præ alijs multis, præclarè ornauit, propter noſtram ingratitudinem, à nobis auferat, ſed vt benignè, etiam in poſterum, eadem nobis conſeruet, præſenteſq; ac imminentes pœnas, ab hiſce Regnis & Ducatibus, clementer vel auferat, vel mitiget, vt quietam & tranquillam

vitam,

vitam, in omni pietate & honestate degentes, ipsum cum Filio & Spiritu Sancto, in hac & futura vita, perpetuis laudibus celebremus.

AMEN.

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Epimen:

Cecidere animi, nec jam amplius armis,
Sed votis precibusque jubent exposcere pacem.

Virg: 4. III. Aen.
Rip. d: 12 Pal: cIↃIↃCCLXXII.

Quemadmodum servis fugitivis ab altaribus et templis revulsis, nihil superest praeter mortuorum sepulchra, sic qui vera sua sunt destituti, majorumque imaginis sese afferunt.

Meditor, ut sim bonus,
Pyrrho cuidam, roganti, cur secum loquebatur. Rip: d: XIII. Jul. CIƆIƆCCXX II.

nibus et ver
vest mater
ficq qui ve-
tuti ma
esse esse

ur secum
III. Jul.
ↄcLXX
II.